

Глушкова Н.М. (Одеса, Україна)

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В статті розглядається роль психологічної служби у вирішенні проблем адаптації студентів до умов навчання у ВНЗ.

Glushkova N.M. (Odessa, Ukraine)

SOCIAL-PSYCHOLOGICAL STUDENTS ADAPTATION IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

The article examines the role of psychological service in solving problems of student's adaptation to training conditions in higher educational establishment.

Проблема соціально-психологічної адаптації студентів до навчання у вищих закладах освіти є складною та багатогранною, вона зумовлена взаємодією психологічних, соціальних та біологічних факторів.

Сучасні дослідники питань адаптації студентської молоді перехідного періоду від школи до ВНЗ звертають увагу не тільки на психологічні особливості цієї проблеми (праці В.Скрипник, Т.Алексеевої, В.Демченка та ін.), а також на педагогічні аспекти у вирішенні завдань адаптаційного періоду, зокрема в дослідженнях Н.Войтович, С.Гури, П.Лушина та ін.

На перший погляд здається, що необхідність психологічного консультування у ВНЗ вже доведена і не підлягає сумніву, але ж на практиці далеко не всі заклади освіти користуються психологічною службою у вирішенні психолого-педагогічних проблем. Звичайно, це залежить від економічного стану, фінансування, технічного забезпечення конкретного навчального закладу.

Психологічне консультування у вищих закладах освіти досить складне і багатогранне, має свої особливості і пріоритети, оскільки проблеми, з якими стикаються викладачі та студенти досить різноманітні. Особливої уваги, на наш погляд, потребує проблема адаптації першокурсників [1], адже саме перехідний період від школи до ВНЗ визначається психологічними труднощами пристосування до нових умов навчання, спілкування і навіть способу життя.

Психологічною особливістю першокурсників є, з одного боку, певна розумова зрілість, а з іншого – юнацький максималізм та категоричність оцінок, іноді негативне ставлення до думки дорослих, неприйняття їхніх порад і навіть конфліктність [1]. Треба зважати і на той факт, що далеко не всі викладачі вищих навчальних закладів, особливо технічних, економічних, мають педагогічну освіту або психологічну підготовку.

Педагогічна наука виділяє три головні аспекти адаптації першокурсників: дидактичний, професійний та соціально-психологічний, пов'язаний з труднощами в засвоєнні нових соціальних норм, встановленні певного соціального статусу в новому колективі і т. ін. Отже, основними завданнями психологічної служби у ВНЗ є, по-перше, вирішення проблем адаптаційного періоду, що надає можливості подальшої підготовки кваліфікованих фахівців, які матимуть не тільки теоретичні знання і практичні вміння та навички, а також особистісні якості, що допоможуть успішно адаптуватися до майбутньої професійної діяльності.

Окреслюючи основні напрями психологічного консультування у вищих закладах освіти, можна визначити наступні:

- психопрофілактична робота із студентами та викладачами;
- психодіагностична робота із студентами;
- індивідуальна психокорекційна робота із студентами (при необхідності);
- просвітницька робота з роз'ясненням актуальних проблем та методів психології.

Як бачимо, метою психологічної служби у вищих навчальних закладах є підвищення психологічної культури викладачів та студентів, забезпечення належного рівня психологічної компетенції, психологічна підтримка навчально-виховного процесу та допомога у розв'язання особистих проблем і конфліктних ситуацій. Виходячи з цього можна сформулювати три основні функції психологічної служби у ВНЗ [2]:

- психологічне забезпечення навчально-виховного процесу;
- психологічна просвіта викладачів і студентів;

- психологічна допомога викладачам і студентам.

Одним із завдань психологічного забезпечення навчально-виховного процесу має бути полегшення перебігу адаптаційного періоду першокурсників до умов навчання. Необхідно допомогти їм оволодіти якісно новими формами навчально-професійної діяльності, виробити навички самостійної роботи. Адаптація до нових умов навчання передбачає також засвоєння нового стилю спілкування з товаришами і викладачами у навчальній та пізнавальній діяльності.

До основних завдань психологічної служби у ВНЗ належать також консультативна допомога у розв'язанні гострих життєвих проблем, криз, внутрішніх конфліктів; консультативна, а при необхідності психотерапевтична допомога у формуванні адекватних форм поведінки, комунікативних умінь у різних ситуаціях; сприяння позитивному розв'язанню конфліктів як у студентських групах, так і в педагогічних колективах[2].

Надання якісної психологічної підтримки в навчально-виховному процесі, зокрема у вирішенні проблем адаптаційного періоду, значною мірою залежить від структури психологічної служби у вищій школі, яка, в свою чергу, обумовлюється специфікою закладу і майбутньої професії студентів, специфікою психологічних завдань конкретного ВНЗ, а також його фінансовими та економічними можливостями, наявністю кваліфікованих фахівців. Саме при позитивному вирішенні структурних умов можливе успішне функціонування та ефективна діяльність психологічної служби у вищих закладах освіти.

ЛІТЕРАТУРА // ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Глушкова Н.М. Педагогіка і психологія вищої школи: Конспект лекцій. – Дніпропетровськ: «Економіка», 2006. – 108 с.
2. Чепелєва Н.В., Пов`якель Н.І. Роль психологічної служби вузу у становленні особистості фахівця // Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 1996. Ч.4.